دەربارەی گیرۆدەیی بە مادەسڕکەرەکان و خەبات بەرانبەری لە کوردستان

پەسندکراوی کۆنگرەی نۆهەمی کۆمەڵە
پووشپەڕ ــ گەلاوێژی ١٣٨٠

دیاردەی گیرۆدەیی بە مادده سڕکەرەکان لە ساڵانی ڕابوردوو دا بووەتە یەکێك لە گرینگترین گرفتە کۆمەڵایەتی یەکانی لاوان و خانەوادەکان لە کوردستان. جگە لە زەمینە ئابووری و کۆمەڵایەتی یەکانی ئەم دیاردەیە، وەك هەژاری و بێکاری و بێ داهاتوویی کە هۆکاری سەرەکیی ئەمانەش کۆماری ئیسلامی و سیاسەتەکانیەتی کە لە بیست ساڵی ڕابوردوو دا بەڕێوەی بردوون، ڕێگە کردنەوە بۆ بڵاوبوونەوەی مادده سڕکەرەکان و پەرەگرتنی گیرۆدەیی لە نێو لاوان دا سیاسەتێکی بە دانستەی کۆماری ئیسلامی و دەزگای « اطلاعات » و زۆر لە دەزگاکانی دیکەی ئەم حکوومەتەیە.

هەژاریی گشتی و بێکاریی بەرینی لاوان، نادیاربوونی داهاتوویان و نادڵنیایی لەوەی بتوانن کار پەیدا بکەن، قورسایی بێ بەشی یەکانی لاوان کە لە ژیان هیوابڕاویان دەکا، نەبوونی دەرفەت و ئیمکانی خوێندن و وەرزش و بە خۆڕاگەیشتن، بەرتەسك کردنەوەی سنووری هەڵسووڕانی لاوان و بەستنەوەی توانای داهێنانیان، دەسدرێژیی حکوومەت و دەزگا جۆراوجۆرەکانی بۆ ناو هەموو کون و کەلێنێکی ژیانی تاکەکەسی، قەدەغەکردنی پەیوەندی ئازادانەی نێوان کوڕ و کچ و ڕێگە گرتن لە هەڵبژاردنی ئازادانەی هاوسەری ژیان و سەرباری ئەوەش خەرجی کەمەرشکێنی پێکەوەنانی پێویستی یەکانی ژیانی هاوبەش کە لاوانی بێکار و بێ داهات بۆیان دژوارە دابینی بکەن، ئەمانە و گەلێك گرفتی دیکە، لاوان بەرەو هیوابڕاوی و نائومێدی پاڵ پێوەدەنێن و داهاتوو لە بەرچاویان لێڵ و نادیار و نادڵنیا دەکەن و زەمینەی کۆمەڵایەتی و ڕۆحی ئامادە دەکەن بۆ ئەوەی لاوان پەنا بەرنە بەر مادده سڕکەرەکان.

بەڵام جگەلەوانەش، کۆماری ئیسلامی ساڵەهایە لە کوردستان سیاسەتی بە دانستەی بڵاوکردنەوەی مادده سڕکەرەکان و گیرۆدەکردنی لاوان بەڕێوە دەبا. لەبەر ئەوەی دوژمنایەتیی کۆماری ئیسلامی تەنیا لەگەڵ حیزب و ڕەوتێکی دیاریکراو نیە بەڵکوو دوژمنایەتیی هەموو گەلی کورد و بزووتنەوەکەی و داخوازەکانی دەکا و لەبەر ئەوەی هەموو کوردستان بە ماڵی دوژمن دەزانێ، بۆیە چارەڕەش کردنی لاوانی کوردستان و فەوتاندنی خۆیان و داهاتوویانی بە ئامانجی ستراتیژیکی خۆی داناوە. جگەلەوەی ئەمە بازرگانی یەکی پڕسوودە بۆ بەڕێوەبەرانی، کاربەدەستانی کۆماری ئیسلامی زۆر مەبەستیانە تۆڵەی ئەوە لە لاوانی کوردستان بکەنەوە کە وەك هێزێکی بوێر و خۆڕاگر و تێکۆشەر لە ڕیزی پێشەوەی بزووتنەوە شۆڕشگێڕانەکانی کوردستان دا بوون و، دەیانەوێ بیانکەنە کەسانێك کە تین و تەوژم و بڕوابەخۆ و وورەی خەباتیان دۆڕاندوە و لە پەنجەی

ژین فەوتێنی ماددە سڕکەرەکان دا گرفتارن. ئێستا کارگوزارانی فرۆشتن و بڵاوکردنەوەی ماددە سڕکەرەکان لە کوردستان یان هاوەدەست و شەریکی دەست وپێوەندەکانی دەزگای «اطلاعات »ن یان بەبەرچاوی ئەوانەوە و بەڕەزامەندیی ئەوان دەیکەن.

لەبەر هەموو ئەم هۆیانەی سەرەوە، خەبات لەدژی پەرەگرتنی ماددە سڕکەرەکان یەکێك لە پێویستی یە گرینگەکانی ئەمڕۆیە و پێویستە هەموو کەسانی شەرافەتمەندی کۆمەڵ لەدەوری خۆی کۆ بکاتەوە. پێویستە تێکۆشان و خەباتێکی بەرینی جەماوەری لە هەموو ئاستەکان دا، لە نێو لاوان، خانەوادەکان، شوێنەکانی خوێندن، گەڕەکەکان، مامۆستایان، پزیشکان و کەسانی دیکە بکەوێتەگەڕ و، هەموو ئەو کەسانە کە دڵ لەدوای ساغیی کۆمەڵگا و ژیان و داهاتووی لاوان و خوازیاری پاك کردنەوەی کوردستان لە شوێنەواره ژین فەوتێنەکانی سیاسەتەکانی حکوومەتی گەندەڵی کۆماری ئیسلامین، خۆیان لەم خەباتە دا بە هاوبەش و خاوەن جێگا بزانن.

هەرئێستا حکوومەتی کۆماری ئیسلامی بۆ داپۆشینی سیمای تاوانباری خۆی لەم زەمینەیە دا بە شێوەیەکی دووڕوویانە و بۆ چاوبەستنی خەڵك خەریکی هەندێك کارە. ئەم هەنگاوانەی ڕژیم تەنیا بۆ پەردەپۆش کردنی تاوانەکانی خۆی و شاردنەوەی سیمای تاوانبارانی ڕاستەقینە و بە فیڕۆدانی بووجەی وڵاتە و بە هێچ شێوەیەك کارساز نیە. هەنگاوی ڕاستەقینە پێویستە بە بەشداریی جەماوەر بە شێوەی سەربەخۆ بێ و لە هەمان کات دا بتوانێ لە کاتی پێویست دا داوای کارئاسانی لە کاربەدەستانی پەیوەندیداری دەوڵەت و دەزگا دەوڵەتی یەکان بکا و بۆ بەدیهێنانی داخوازەکانی بیانخاتە ژێر گوشار و، لەم بوارەدا نوێنەرایەتیی داخوازەکانی جەماوەر بکا.

پێش هەموو شتێك لاوان خۆیان لە خوێندنگەکان و شوێنەکانی خوێندن، لە شوێنەکانی کار و لە گەڕەکەکان پێویستە لە دژی سیاسەتی پەرەگرتنی گیرۆدەیی دەست بەکار بن و هەڵسووڕانێکی بەرین بۆ وریا کردنەوەی لاوانی دەوروبەری خۆیان دەست بدەنێ و نەهێڵن بکەونە داوی تۆڕەکانی بڵاوکردنەوەی ماددە سڕکەرەکان و، یارمەتی یان بدەن بۆ ئەوەی ڕوو بکەنە بواری بەکەڵکی وەك وەرزش، شاخەوانی، وەرزشی ڕەزمی، مۆسیقا و چالاکیی دیکەی هونەری، خۆیندنەوە و پەروەردەی فیکری و، دەست بدەنە پێکهێنانی یانە و تیپی جۆراوجۆر کە تێیاندا سەرقاڵی ئەم جۆرە چالاکی یانە بن. پێویستە لاوان بەدەربەست و خەمخۆری ژیان و چارەنووسی یەکتر بن و لە تەنگانە دا دەسگیرۆیی یەکتر بکەن و ئەگەر دۆست و ناسیاویان تووشی گرفت و لێقەومان هات هەرگیز پشتی تێ هەڵنەکەن و بە تەنیا جێی نەهێڵن. پێویستە لاوان هەروەها هەوڵ بدەن بۆ پێکهێنانی هاوپشتیی خەباتکارانە لە نێو خۆیاندا و بەرانبەر بە زێدەڕۆیی دەست وپێوەندەکانی حکوومەت یەکگرتوانە ڕاوەستن و پشتیوانیی لە یەکتر بکەن و بە خەباتی بوێرانەی خۆیان بەرەنگاری بازرگانە تاوانبارەکانی ژینی لەرزۆك و مەرگی سڕ ببنەوە و تەنگیان پێ هەڵچنن، ڕیسوا و پەنجەنمایان بکەن و دەرفەتیان لێ بفەوتێنن. بێگومان خەباتی یەکگرتوانە و جەسوورانەی جەماوەری بەرینی لاوان گرینگترین و بە هێزترین هۆی سەرکەوتنە لەم بەرەنگاربوونەوەیە دا.

پێکهێنانی کومیتەی بەرەنگاربوونەوەی گیرۆدەیی و خەبات لە دژی پەرەگرتنی ماددە سڕکەرەکان، لە لایەن کەسانی خۆشناو و باوەڕپێکراوی خەڵك و، دایکان و باوکان و لاوان بە مەبەستی ڕێنوێنی‌کردنی لاوان و بردنیان بەرەو بوارە جۆراوجۆرەکانی هەڵسووڕانی بەکەڵك، پێکهێنانی ئیمکانات بۆ وازهێنان لەو گرفتاری‌یە و چاککردنەوەی ئەو لاوانەی کە کەوتوونەتە ئەو داوە ژین‌فەوتێنە، ڕێنوێنیی‌کردنی خانەوادەکان لەبابەت چۆنیەتیی بەرەوڕووبوونەوە لەگەڵ ئەم گرفتە و، هەنگاوی دیکەی لەم بابەتە گەلێك پێویست و چارەنووس‌سازن و کەسایەتی یە خۆشناو و خێرخوازەکان لە شارەکانی کوردستان پێویستە لەم بوارە دا چالاك بن یان لە ڕێگەی جۆراوجۆرەوە پشتیوانی لەو چالاکی‌یانە بکەن کە لەم بوارە دا دەکرێن.

پزیشکان، پزیشکانی دەروونناس و کارگوزارانی بواری تەندروستی و لەشساغی پێویستە ڕێنوێنی‌کردنی لاوان و خانەوادەکان بۆ چۆنیەتیی بەرەوڕووبوونەوە لەگەڵ ئەم گرفتە بە ئەرکی خۆیان دابنێن و بۆ وازهێنان لە گیرۆدەیی و چاککردنەوەی قوربانیانی ئەم بەڵایە، بە شێوەی سەربەخۆ توانای خۆیان بخەنەکار و چالاکانە بێنە ئەم مەیدانە و بەشێك لە ئەرکەکانی ئەم هەڵمەتە جەماوەری‌یە وەئەستۆی خۆیان بگرن. ئەوانەی دەستیان دەڕوا، دەبێ بە دەست و دڵێکی بەخشندە و فرەوانەوە یارمەتیی ئەم پرۆژەیە بدەن و لەم هەڵمەتە جەماوەری‌یەدا بەشی خۆیان بێنن.

لەپاڵ هەموو ئەمانەش، نابێ ئەوە فەرامۆش بکرێ کە پەرەپێدانی خەبات لە پێناو بەدیهێنانی ئەو داخوازانە دا کە یارمەتیدەری گەشەکردن و پشکوتنی توانایی‌یەکانی لاوانن و زەمینە کۆمەڵایەتی و فەرهەنگی‌یەکانی گیرۆدەیی کەم دەکەنەوە، وەك ئاسان‌بوونەوەی بەدەستهێنانی کار، بیمەی بێکاری، ئیمکاناتی وەرزش و خوێندن و بەخۆڕاگەیشتن و، پەرەگرتنی ئازادی‌یە کۆمەڵایەتی و تاکەکەسی‌یەکان، پێویستە هەمیشە لە سەرووی ئەو ئەرکانەوە دابندرێن کە لەم‌بوارە دا بەڕێوە دەبرێن و پێویستە لە هەموو خوێندنگەکان و شوێنەکانی خوێندن و کۆبوونەوە جەماوەری‌یەکان و لە چاپەمەنی‌یەکان دا، لە حکوومەت داوا بکرین و هەوڵ بدرێ بۆ دابین‌کردنیان.

لە لایەکی دیکەوە کۆمەڵە، لە هەموو کەسان و ڕەوت و ڕێکخراوە بەدەربەست و دڵسۆزەکان بە تایبەت لە دەرەوەی وڵات داوا دەکا هەول بدەن بۆ ئەوەی بیروڕای گشتیی جیهان و دەزگا پەیوەندیدارەکان لەڕاستی‌یەکانی ئەم کێشەیە ئاگادار بکەن و، بۆ هێنانەگۆڕی شکایەتێك لە دژی حکوومەتی کۆماری ئیسلامیی ئێران لەسەر ئەم سیاسەتە تاوانبارانەیەی هەوڵ بدەن.

تا ئەو جێگایەی پەیوەندی بە هەڵسووڕانی ڕاستەوخۆی کۆمەڵەوە هەیە، کۆنگرەی نۆهەمی کۆمەڵە ئەو هەڵمەتە بەرینە کە کۆمەڵە لەساڵی ڕابوردوو دا لە دژی گیرۆدەیی و پەرەگرتنی ماددە سڕکەرەکان بەڕێوەی بردوە بە بایەخەوە هەڵدەسەنگێنێ. ئەم هەڵمەتەی کۆمەڵە بووەتە جێگەی پشتیوانیی بەرینی جەماوەری خەڵك و دەبێ لێبڕاوانە درێژەی پێ بدرێ. پێویستە هەڵسووڕاوان و دۆستانی کۆمەڵە لە هەموو جێگایەك پشتیوانی لەم هەوڵانە بکەن و چالاکانە بەشدارییان تێدا بکەن.